

Uudised

Hea klient!

Selle kevade ja ilmselt terve aasta märksõnaks on ja jääb kindlasti Covid-19 ja sellega seonduv. Kas keegi oleks mõni kuu tagasi julgenud panustada sellele, et kogu maailm keeratakse praktiliselt ühe päevaga lukku ning kõik suurüritused (sh olümpiamängud) jäävad ära või lukkuvad edasi? Kui vanasti küsiti, et kas tead kedagi, kes teab kedagi ..., siis selles kriisis võiks küsida, kas tead kedagi, keda see kriis ei puudutanud.

Mismoodi on see mõjutanud aga jõudluskontrolli meil ja mujal? Siin tuleb eristada piimaveiste jõudluskontrolli sigade või lihavesiste jõudluskontrollist. Seakasvatus on bioohutuse mõttes kindlasti nendest kõige karastunud ning kõrvaliste inimeste sattumine sigalasse on välistatud. Lihavesistega on olukord samuti veidi lihtsam ning võõraste vältimine, eriti siseruumides, mõnevõrra hõlpsam. Piimaveistega oli olukord teiste loomakasvatuse sektoritega võrreldes ilmselt kõige ettearvamatum – tegemist on siseruumidega ning paratamatult on farmides rohkem tööalaseid kontakte inimestega, kes ei tööta farmis igapäevaselt. Eestis korraldab iga farm ise piimaproovide võtmise ja EPJ roll on proovide transport, mistõttu jõudluskontrolli tavarutiin jätkus väikeste muutustega ka sellel perioodil edukalt. Meie kontorid olid klientidele küll suletud, aga telefonid ja e-lahendused toimusid jätkuvalt ning õnneks meie töötajaid viirus ei puudutanud.

Teiste riikide kolleegidega suheldes selgus, et leidis neid, kes piirangute tõttu ei saanud oma töötajaid farmidesse piimaproove võtma saata, mistõttu oli jõudluskontroll ajutiselt peatunud.

Siinkohal soovin tänada kõiki meie kliente, kes leppisid sellega, et meie kontorid olid suletud ning kelle tegevus ning bioohutus võimaldas meil kõigil terveks jääda!

Kaivo Ilves
Eesti Põllumajandusloomade
Jõudluskontrolli ASi juhataja

Labor kontrollides edukas

EPJ labor peab piimaanalüüside usaldusväärsuse tagamiseks ennast järjepidevalt kontrollima.

Nii võttis märtsis labor osa rahvusvahelisest ringtestist, mida korraldavad Rahvusvaheline Piimatööstuste Laborite Kontrolli Keskus (CECALAIT) ja Rahvusvaheline Jõudluskontrolli Komitee (ICAR) rasva-, valgu-, laktoosi-, karbamiidisisalduse ja BHB-sisalduse ning külmumistäpi ja somaatiliste rakkude arvu määramiseks. Samuti osales EPJ labor mastiiditekitajate määramise ja tiinuse testi ringtestis.

Võrdluskatsed näitasid, et EPJ labori analüüsimeetodid on kõigi nimetatud piimakomponentide osas on lubatud hälbe piires, laborite arvestuses oli EPJ labor piima valgusisalduse määramisel 12 osavõtja seas teisel kohal. Ka kõik teised tulemused jäid lubatud hälbe piiresse.

Maikuu toimus Eesti Akrediteerimiskeskuse assessorite järelevalvevisiit, mille käigus hinnati labori vastavust standardile EVS-EN ISO/IEC 17025:2017 "Üldnõuded katse- ja kalibreerimislaborite kompetentsusele". Hindamisrühm leidis, et labor täidab selle standardi kõiki nõudeid ja on kompetentne kvaliteetselt läbi viima oma tegevusi.

Tulemused kinnitavad EPJ labori tulemuste usaldusväärsust ja on aluseks jätkuvalle akrediteeringule.

Teenuse uuendus

EPJ plaanis 1. aprillist hakata pakkuma piimatöötlejatele võimalust lasta määrata bakterite üldarvu piimas igal tööpäeval – töötleja saab ise valida endale sobiva päeva proovide saatmiseks.

Koroonakriis lükkas meie plaanid edasi, kuid juunist alates on EPJ klientidel see võimalus olemas.

Esimene kuu näitab, et proove jagub pea igasse päeva, vaid mõnel üksikul päeval ei ole vastavat analüsaatorit vaja tööle panna.

Edasi lükkunud infopäevad ja koolitused

Pikaajaliste traditsioonidega EPJ ja ETKÜ ühised kevadised infopäevad jäid sel aastal toimumata. Kuupäevad ja kohad olid juba paigas, kuid koroonaviirusest tingitud eriolukorra tõttu lükkasime infopäevad edasi.

Esialgsete plaanide järgi on infopäevad kavas korraldada 2021. a alguses.

Samuti lükkusid edasi Vissukese koolitused, mis on meie klientidelt hea vastuvõtu saanud.

Jälgige EPJ kodulehte, kus anname teada, millal ja mis vormis koolitusi korraldame. Küsimuste ja probleemide korral julgustame teid pöörduma meie jõudluskontrolli piirkonna spetsialistide poole.

Suurima laktatsiooni-toodanguga lehm on Saaremaalt

Laktatsioonitoodangute edetabelit juhib Kõljala POÜ lehm Mille EE0014638725 (isa 62928 CRICKET-ET, ema EE 12245338, emaisa 62287 MELVIN), kelle viienda laktatsiooni piimatoodang oli 22 342 kg piima.

Mille on üle 20 000 kg lüpsnud juba kaks järjestikust laktatsiooni. Tema neljanda laktatsiooni toodang oli 20 391 kg, mis oli siiani Eesti parim tulemus.

Lisaks Millele on laktatsiooni jooksul üle 20 000 kg piima Eestis lüpsnud veel kaks lehma: Torma Põllumajandusosaühingu lehm Maari EE0016624290, kelle 2. laktatsiooni piimatoodang oli 20 160 kg ning Aktsiaselts Väätsa Agro lehm EE0018500370, kes 2. laktatsioonil lüpsis 20 123 kg piima.

Uus nõukogu

EPJ üldkoosolek kinnitas juunis järgmiseks kolmeks aastaks EPJ nõukogu koosseisus: Hendrik Kuusk (Maaeluministeerium), Anu Hellenurme, Jaanus Murakas, Ulve Märtsen ja Mihkel Olt.

Müügiloomade nimekirjade koostamine on nüüd lihtsam

Müügiks sobivate noorloomade valimine oli siiani küllalt aeganõudev tegevus – loomade väljaotsimisel oli infot vaja koguda Vissukese erinevatest kohtadest.

Nüüd on töö muutunud märksa lihtsamaks – kevadel valmis Vissukeses rakendus “Müügiandmed ETKÜle” (“Üle karja” menüüs), kus on kaks valikut: “Loomade valik nimekirja” ja “Nimekiri Excelisse”.

Rakenduse esmakordsel kasutamisel tuleb “Loomade valik nimekirja” lingil klikkides ekraanile teade: “Teil puuduvad müüginimekirjad, anna nimekirjale nimi!”. Klõpsates OK-nupul avaneb vaade, millel kastis “Aktiivne” tuleks anda nimekirjale nimi. Müüginimekirja nime ei saa jätta tühjaks. Loomade nimekirja panek/kustutamine toimub alati aktiivses nimekirjas.

Pärast nime andmist saab paika panna kriteeriumid, millises vanuses, millist tõugu loomade hulgast valikut tehakse. Seemendatud mullikate puhul saab anda ka ajavahemiku, millal loomad on seemendatud. Samuti on vaja märkida, kas ema kõrgeima toodangu puhul tuleb arvestada piimatoodangut või rasva- ja valgutoodangut. Kuigi seemendusvahemiku kuupäevad pakub programm eeltäidetult välja, siis seda kasutatakse vaid juhul, kui “Seemendusvahemik päringusse?” on valitud. Loomulikult on võimalik seemendusvahemik ise valida.

Kui esmane valik tehtud, avaneb nimekiri loomadest, kes etteantud tingimustele vastavad. Selleks, et nende seast konkreetset loomad välja valida, on näha looma sünniaeg, tõug ja veresus, isa ja emaisa numbrid, ema number ja toodang. Kui looma on seemendatud, siis ka andmed viimase seemenduse ja tiinuse kontrolli kohta. Valiku hõlbustamiseks saab vaadata ka looma terviseandmeid (kui haigused ja ravi on Vissukeses registreeritud). Kui isa, ema või seemenduspulli kohta tahetakse rohkem infot, näeb seda vastava looma numbrile klõpsates. Kui loomi soovetakse reastada mingi tunnuse järgi, tuleb nimekirja päises klõpsata vastavale tunnusele (näiteks ema piimatoodang vm).

Sobiva looma leidmisel tuleb rea alguses olevasse kastikesse teha märge. Aktiivses nimekirjas olevate loomade arv on alati näha vasakul ekraani äärel olevas rohelises kastikeses.

Loomaomanik saab koostada oma lehmikutest kuitahes palju müüginimekirju, kusjuures üks loom võib olla korraga erinevates nimekirjades. Müüginimekirjadele on otstarbekas anda sisu kirjeldavad nimed, näiteks Türgi, Valgevene-juuli, ETKÜ jne. Müüginimekirja saab valida (teha aktiivseks) nimekirjade hüpikmenüüst või kirjutada üle aktiivne nimekiri. Kui esitatud nimi puudub müüginimekirjades, siis see luuakse ja tehakse aktiivseks.

Kui loomade valik on tehtud, saab aktiivses nimekirjas olevatest loomadest teha Exceli faili. Selleks võib klõpsata ekraanivaate ülaosas olevale lingile “Vormistamisele Excelis” või minna Vissukese menüüs Üle karja–Nimekiri Excelisse. Kuna loomade ostjad nõuavad erinevat infot, on Exceli väljundis loomade kohta veidi enam infot. Mittevajalikud veerud saab pärast faili tegemist vajadusel ära kustutada.

Kui nimekirja edaspidi vaja ei ole või on nimekiri moodustatud rakenduse testimiseks, võiks selle ära kustutada. Topeltklõps müüginimekirja nimel kastis “Aktiivne” võimaldab nimekirja täielikult kustutada.

Loodame, et valminud rakendus on loomapidajatele ja aretusspetsialistidele abiks, et enda karja täienduseks jääksid parimad loomad, aga ka ostjad oleksid pakutavate loomadega rahul.

Aire Pentjärv
klienditeeninduse juht

Seemenduste õigeaegne registreerimine on oluline

Seemendus- ja paaritusandmed annavad olulist infot karja olukorra kohta. Uued tiinuse kontrollimise meetodid võimaldavad tiinust kindlaks määrata juba 28. päevast pärast seemendust. Seetõttu on seemenduste õigeaegne registreerimine väga oluline. Enam ei piisa sellest, kui kuu jooksul tehtud seemendused esitatakse ETKÜ-le vaid üks kord kuus või veelgi harvem. Vajalik on andmed esitada jooksvalt.

Kui farmis olevate andmete alusel planeeritakse tiinuse kontrolli, siis tuleb üle vaadata, kas kõik seemendused on ka EPJ andmebaasis. Puuduvad seemendused ja paaritused tuleb registreerida enne tiinuse kontrolli andmete sisestamist. Kui farmis kontrollitavate loomade nimekiri või lehmade valim, kelle piimaproovist soovitakse tiinust määrata, moodustatakse Vissukeses olevate andmete põhjal, võib puudulike andmete korral mõni lehm nimekirjast välja jääda või vastupidi – mõni päev tagasi seemendatud lehm kontrollitavaks osutada. Kui tiinuse test piimast tehakse lehmadele, kelle viimasest seemendusest on möödunud vähem päevi kui kontrollimiseks vajalik, ei pruugi analüüsi tulemus näidata tegelikkust ning raisatud on nii aega kui raha. Seega on väga oluline, et kõik seemendused/paaritused jõuaksid kiiresti andmebaasi.

Kui pärast tiinuse kontrollimist ja kontrolli tulemuste registreerimist andmebaasis avastatakse, et mõni enne tiinuse kontrolli toimunud seemendus või paaritus on siiski välja jäänud, ei saa seda farmis enam sisestada. Veateate saamisel tuleb pöörduda EPJ klienditeenindaja poole.

Seemendusi saab endiselt esitada töövahendi “Seemenduste sisestamine” kaudu. Karjad, kus seemendusi, paaritusi, tiinuse kontrolli andmeid registreeritakse mitmes töövahendis (farmitarkvara jne), saavad neid sündmusi esitada ka failiga. Juhend faili moodustamiseks on leitav Vissukesest: Sündmused-Failivahet.-Juhend. Failid saadetakse EPJ-le Vissukese kaudu.

Kõigi seemenduste ja paarituste registreerimine on väga oluline, sest selle alusel määratakse andmebaasis järglase isa, samuti kasutatakse infot geneetilisel hindamisel ja karja olukorda iseloomustavate näitajate arvutamisel. Oluline on ka see, et sündmused esitatakse loogilises järjekorras – esmalt registreeritakse seemendus, sellele järgneb tiinuse kontroll ning positiivse tulemuse korral poegimine. Mida täiuslikumad on loomade andmed andmebaasis, seda rohkem on infot otsuste tegemiseks.

Aire Pentjärv

Logimise statistikat

Eesti uhkustab rahvusvaheliselt infotehnoloogiliste lahendustega ning ikka-jälle võime lugeda, kuidas meie poliitikud räägivad e-valimistest, e-residentsusest või e-riigist laiemalt. E-riik hõlmab endas kõike, on see siis e-haridus, e-meditsiin või põllumajanduseski aina enam räägitavad suurandmed.

Reaalselt näeme me ka jõudluskontrolli süsteemis igapäevaselt e-vahendite kasutamist ja nendega kaasnevaid probleeme. Huvitaval kombel meeldib meie infosüsteemide kasutajatele sisse logimisel endiselt igihaljas kasutajanimi ning salasõna, mille võti peitub ilmselt selles, et ühte salasõna saavad kasutada mitmed inimesed ning seda saab ju ka salvestada. Tegelikult on muidugi ühe kasutajanime ja salasõna kasutamine mitme inimese poolt või selle salvestamine nii turvarisk kui paljude hädade algus. Esiteks on keeruline hiljem aru saada, kes konkreetselt on midagi teinud, teiseks salasõna muutmisel paljudel juhtudel kasutaja uut salasõna teistega ei jaga (või salvestatud salasõna ei kustutata) ning järjepideval vale salasõna kasutamisel lukustab meie infosüsteem automaatselt kasutajaõigused. Õnnetumatel olukordadel saab kasutajanime telefonikõnega küll taas avatud ning salasõna uuendatud, aga kõik algab uuesti – salasõna ei anta teada teistele kasutajatele ning järgmine inimene püüab endise salasõnaga rakendusse siseneda ja lukustab kasutajanime. Hoolimata kasutajanime ja salasõna puudustest näitab EPJ logimise statistika, et see meetod on kõige populaarsem ning viimase kahe aasta jooksul on seda kuude lõikes kasutatud 60–65%-l juhtudest. Huvitava asjaoluna toimus muutus aga märtsis–aprillis, kui kasutajanime ja salasõna kasutamine langes märkimisväärselt ning maikuuks langes 55%-ni.

Kui millegi kasutamine langeb märkimisväärselt, siis alati tekib küsimus, millega see asendatakse. EPJ infosüsteeme saab kasutada ka ID-kaarti, Mobiil-IDd või Smart-IDd kasutades ja nende valik sõltub juba kasutaja enda eelistustest. Turvalisuse mõttes ei ole siin olulist erinevust. ID-kaart on siinkohal kõige levinum ning selle kasutamise osakaal on olnud juba pikka aega 25% ümber. Mobiil-ID võttis oma koha sisse nende kasutajate hulgas, kellel mobiiltelefon pidevalt taskus, aga ID-kaart kuhugi unustatud. Kui veel aasta tagasi moodustas Mobiil-ID kasutamine pisut üle 10%, siis aasta jooksul on see järk-järgult kasvanud ja tegi hüppe veel märtsist maini, kui moodustas juba 16%. Kõige uuem vahend on Smart-ID, mis oma kasutamise olemuselt on Mobiil-ID sarnane. Selle kasutamine ongi veel algusjärgus ning kasutajate osakaal on ajapikku tõusnud 5% piirimaile.

Kindlasti on isikuga seotud autentimisvahendite kasutamine turvalisem ja mitmete erinevate infosüsteemide kasutajate jaoks kasutajasõbralikum!

Kaivo Ilves

Meeldetuletused kontroll-lüpsi tegijale

- Kontrollpäevaks märgi kontroll-lüpsi teostamise kuupäev, mitte piimaproovide kogumise päev
- Jälgi, et piima kogus proovipudelil oleks 40 ml (tase peab jääma pudeli ülaosas oleva kahe kriipsu vahele).
- Kui juhtub, et piimamõõturist ei saa mingil põhjusel proovi

jaoks piima, jäta pudel tühjaks. Ära tõmba nisast piima pudelisse! Registreeri võimalusel piimakogus.

- Kui oled kontroll-lüpsi proovidele lisaks võtnud mastiiditekitaja määramiseks vajalikud proovid (nt udaraveerandist võetud piimaproov), pane need pudelid kohe kontroll-lüpsi proovide järele, ära jäta vahele tühje pudelid. Kui nendest proovidest ei ole vaja teha tavapäraseid jõudluskontrolli analüüse, kriipsuta proovipudeli kaanel olev ribakood läbi.

- Kui soovid tankipiima analüüsi (rasva-, valgu- ja karbamiidisisaldus ning SRA), vormista see lisaproovina. Proovide vormistamiseks kasuta “Piimaproovide saatelehte”. Kleebi triipkoodid saatelehele, proovipudeli kaanele ja pudeli küljele, täida saateleht ja tee ristike veergu “Lisaproov”.

- “Piimaproovide saatelehte” tuleb kasutada ka juhul, kui tankipiimast soovitakse “Mastiit 16” analüüsi. Kui lehmade üldpiima “Mastiit 16” analüüsi saab tellida nii saatelehega kui Vissukese kaudu, siis tankipiima puhul tuleb kindlasti vormistada saateleht ja proovipudeli märgistamiseks ning saatelehel kasutada ribakoodi.

- Kui sisestad kontroll-lüpsi tulemused Vissukeses või saadad failiga, on proovikasti kindlasti vaja panna saateleht. Kui ettevõttel on mitu kasti, ei pea saatelehte panema igasse kasti, piisab, kui teed ühe koondsaatelehe, millel on kirjas loomaomaniku jõudluskontrolli kood, nimi, iga kasti kohta kasti number ja proovide arv kastis.

- Kui võtad piimaproovide kogumispunktist uue kasti, vaata, et seal oleks tõesti ainult tühjad proovipudelid. Kui kastis on piimaga täidetud proovipudeleid, on keegi oma piimaproovid juba kogumispunkti toonud. Võta teine kast.

- Kui vajad rohkem proovikaste kui tavapäraselt, võta ühendust EPJ jõudluskontrolli spetsialistiga piirkonnas.

- Kui paned oma ettevõtte piimaproovid kasti, kus on ka mõne teise karja proovid, täida kast pudelitega järjest (ära jäta vahele tühje pudelid).

- Vahelduva lüpsi puhul ei saa loomapidaja meelepärast lüpsikorda valida, see peab olema vahelduvalt ühel kuul õhtune ning teisel kuul hommikune lüpsikord. Kui kontroll-lüps jääb mingil põhjusel vahele, siis jätkatakse lüpsikordade vaheldumisega – kui viimane teostatud kontroll-lüps oli õhtul, siis uus kontroll-lüps toimub hommikul.

- Kui tahad vahelduva kontroll-lüpsi teostamisel muuta lüpsikorda, tuleb sellest teatada EPJ klienditeenindajale.

- Vahelduva kontroll-lüpsi teostamisel piimakogust ei määrata ja piimaproovi ei võeta lehmadel, keda lüpstakse enne kinnijätmist vaid ühel lüpsikorral, neile registreeritakse kinnijätt.

- Nii vahelduva kontroll-lüpsi kui kolmekordse lihtsustatud meetodi puhul tuleb registreerida eelmise lüpsikorra kellaag, mitte eelmise päeva lüpsikorra kellaag (kui kontroll-lüpsi tehakse õhtusel lüpsil, märgitakse lahtrisse “eelmise lüpsi algus” hommikuse lüpsi algusaeg).

- Vahelduva kontroll-lüpsi korral esitatakse selle lüpsikorra piimakogus, millal kontroll-lüps tehti. Palun kontrolli, et faili moodustamisel farmiarvutist ei võta terve päeva piimakogust!

- Kolmekordisel lüpsil lihtsustatud meetodil esitatakse 24 tunni piimatoodang, proov võetakse lõunasel lüpsikorral.

Ludmilla Aan, Maire Tamm

klienditeeninduse osakonna jõudluskontrolli spetsialistid

Tööjuubilarid

Selle aasta esimene pool on EPJs olnud rikas tööjuubelite poolest.

1. aprillil täitus **40** aastat töötamist jõudluskontrolli andmetöötles **Vaike Kongal**. Vaike on klienditeeninduse vanemana olnud asjatundlikuks ja tasakaalustavaks ühenduslüliks EPJ klientide, labori ja IT vahel – tema täpne, kiire ja rahulik suhtlemine aitab klientide andmed õigesti andmebaasi saada. Kolleegid tunnustasid teda 2017. aastal ja valisid ta aasta töötajaks.

Jõudluskontrolli spetsialist **Ludmilla Aan** saabus meile tööle samuti 1. aprillil, kuid vähem aega tagasi, tema on meil töötanud **25** aastat. Virumaa klientidele on Ludmilla asjatundlikkus uute teenuste kasulikkuse tutvustamisel hästi teada. Viimastel aastatel on tema hoole all ka Jõgevamaa kliendid ja osa Harjumaa karjakasvatajaid.

Toomas Rimmel töötab EPJ peamajas jõudluskontrolli spetsialistina. Kui ta **20** aastat tagasi maikuu meile tuli, ei osanud ta ilmselt arvata, kui kauaks ta jõudluskontrolli tööle jääb. Igal juhul on EPJ sellest vaid võitnud, sest lisaks jõudluskontrolli infolehtede koostamisele-tõlkimisele on tema huumorimeel ja kalamehejutud kolleegidele toredaks vahelduseks igapäevatöös.

Peatehnoloogil **Eduard Pungal** täitus 1. juunil **45.** tööaasta laboris. Kolleegid hindavad tema täpsust ja põhjalikkust, ja selle kinnituseks valisid ta EPJ aasta

töötajaks 2010. a. Tööjuubilar ise ütleb, et heas seltskonnas on 45 aastat möödunud kiiresti nagu üksainus päev.

Merle Lillik tuli meile tööle juunis **15** aastat tagasi jõudluskontrolli spetsialistiks. Lisaks Tartu maakonna jõudluskontrolli klientide teenindamisele on ta töötanud ka teistes maakondades. Tema avatus uuendustele tööelus ja sportlik rõõmsameelsus tõid talle 2009. a kolleegidelt aasta töötaja tiitli.

Jõudluskontrolli spetsialist **Maila Kirs** tuli meile tööle samuti **15** aastat tagasi, juulikus. Kõige paremini tunnevad tema rõõmsat ja sõbralikku meelt ilmselt Lääne- ja Raplamaa kliendid, kuid Maila on ka hinnatud esineja meie korraldatud koolitustel.

Muudatused labori personalis

Mais lahkus meilt töölt labori juhataja Mart Kuresoo. Möödunud aasta lõpus sai tal täis 45 aastat töötamist piimaanalüüside laboris, kus hinnati tema tehnilisi teadmisi ja soovi laborit arendada. Tema pikaajast tööd labori juhatajana tunnustas Maaeluministerium 2018. aastal hõbedase teenetemärgiga. EPJ tänab teda kauaaegse panuse eest jõudluskontrolli toimimisse ja soovib kõike head!

Labori personal on täienenud ka uute töötajatega. Võib-olla on meie kliendid juba märganud, et piimaproovide auto roolis on mõnel päeval kuus uus nägu – Rasmus Kond töötab juba üle poole aasta meil laboris analüütik-operaatorina ning täidab ka autojuhi kohuseid. Juunis lisandus laborisse veel üks analüütik-operaator – meile tuli tööle Margit Oja.

Muhedat

Selles hotellis, kus ma viimati ööbisin, olid käterätid nii pehmed ja kohevad, et oma kohvri sulgemiseks pidin päris kõvasti pingutama.

Puhh ei tahtnud üldse abielluda, kuid mõte mesinädalatest ajas ta hulluks...

Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontroll

www.epj.ee
epj@epj.ee

F. Tuglase 12, 50094 Tartu linn

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762 526 3529
Harju-, Jõgeva-, Järva- ja Valgamaa klienditeenindaja	738 7751
Lääne-, Põlva-, Rapla-, Tartu-, Viljandi- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7753
Hiiu-, Ida-Viru-, Lääne-Viru, Pärnu- ja Saaremaa klienditeenindaja	738 7754
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7769

Labor

F. R. Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu linn

Telefon	738 7726 510 9624
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud maapiirkondadesse

Jõudluskontrolli spetsialistid maakonnas

Harjumaa	Maila Kirs	tel 509 4675	maila.kirs@epj.ee			
Harjumaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816	ludmilla.aan@epj.ee			
Hiiumaa	Maire Tamm	tel 5332 4204	maire.tamm@epj.ee	Mäe 2, Käina	3. K 12.00-16.00	
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816	ludmilla.aan@epj.ee			
Jõgevamaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816	ludmilla.aan@epj.ee			
Järvamaa	Merle Lillik	tel 516 7868	merle.lillik@epj.ee	Pärnu 58 II korrus, Paide	K 9.30-13.30	
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	tel 516 7816	ludmilla.aan@epj.ee	Neffi 2, Piira, Lääne-Virumaa	E 9.00-14.00	
Läänemaa	Maila Kirs	tel 509 4675	473 3007	maila.kirs@epj.ee	Jaani 10 I korrus, Haapsalu	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	tel 520 6231	evi.prins@epj.ee			
Pärnumaa	Maire Tamm	tel 5332 4204	maire.tamm@epj.ee			
Pärnumaa	Maila Kirs	tel 509 4675	maila.kirs@epj.ee			
Raplamaa	Maila Kirs	tel 509 4675	maila.kirs@epj.ee	Kuusiku tee 6, Rapla	E 9.00-15.00	
Saaremaa	Maire Tamm	tel 5332 4204	maire.tamm@epj.ee	Kohtu 10, Kuressaare	E 9.00-15.00	
Tartumaa	Merle Lillik	tel 516 7868	738 7739	merle.lillik@epj.ee	F. Tuglase 12-215, Tartu	1. ja 3. E 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	tel 520 6231	evi.prins@epj.ee			
Viljandimaa	Merle Lillik	tel 516 7868	433 3713	merle.lillik@epj.ee	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	tel 520 6231	evi.prins@epj.ee		Liiva 11 II korrus, Võru	T 9.00-15.00